

## Türk Sanatında Çağdaşlık ve Avangardizm\*

Adem GENÇ\*\*

*Sayın Vali*

*Değerli Öğretim Üyeleri,*

*Saygıdeğer Konuklar ve Sevgili Öğrenciler,*

Cumhuriyetimizin 75. kuruluş yıldönümü nedeniyle gerçekleştirilen kültür ve sanat etkinlikleri kapsamında Resim sanatımızla ilgili bir konuda konuşmacı olarak davet edilmiş bulunmanın onuru içindeyim. Bana bu onuru veren Bursa Valiliği'ne ve Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sanat Eğitimi Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ayten Sürür hanımefendiye şahsım ve bağlı bulunduğum üniversite adına teşekkür ederim.

*Değerli konuklar,*

İnsan düşüncesi ve duyguları ile ilgili her konuda olduğu gibi sanatla ilgili tartışmalarda da göz önünde bulundurulması gereken en önemli şeylerden biri bu tartışmalarda kullanılan kavram ve terimlerin objektif manalarını, (nesnel içeriklerini) ve hangi mana ve içerik bağlamında kullanıldıklarını belirlemektir.

Bu konferansın konusunu oluşturan "çağdaşlık" ve "avangardizm" gibi kavram ve terimler, ilk bakışta böyle bir belirsizliğe veya muğlak anlatıma meydan vermeyecekmış gibi gözükseler de, bu kavram ve terimlerin, yani "çağdaşlık" ve avangardizm'in insan zihninde çok belirgin ve *herkes tarafından mutabakat içinde olunabilen* tasarımsal çağrışımları bulunmamaktadır.

Tabii burada, bir söz veya davranışın görünür anlamını yeniden belirlemek veya düzeltmeye çalışmak gibi bir sorunla da karşı karşıya olmadığımı da biliyorum. Ama yine de, bu kavram ve terimlerin birçok yerde; sanatla ilgili tartışmaların içinde veya dışında olduğu gibi, sanat kuramı ve eleştiri literatüründe birbirlerinden farklı anlam ve içerikleriyle kullanılagelen yani bir bakıma, yazılı ve

\* Cumhuriyetimizin 75. Yılı Kutlamaları kapsamında U.Ü. Eğitim Fakültesi'nin davetlisi olarak 03. 11. 1998 tarihinde Bursa Büyükşehir Belediyesi Yerel Gündem 21 Salomu'nda yapılan konuşma.

\*\* Prof. Dr.; Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fak. Öğ. Üy.

sözlü iletişimde karışıklığa yol açan kavram ve terimlerden biri olduklarını anımsatmak istiyorum; şöyle ki:

### **Çağdaşlık,**

- Aynı çağda yer alanlardan,
- Aynı çağda olanlardan,
- Aynı çağda geçenlerden veya
- Aynı çağda yaşayanlardan biri olmak biçiminde tanımlanmaktadır.

*Ama bilindiği gibi bu terim daha yaygın olan ikinci bir anlamdaki kullanımıyla:*

- İçinde bulunulan çağın koşullarına göre davranmasını bilen,
- İçinde bulunulan çağın anlayışına uyan,
- Gelişmiş, ileri ve uygar olan, biçimindeki tanımları ile de dilimize yerleşmiş olduğunu biliyoruz.

Bugünlerde örneğin bu terimin "*aynı çağda yer alanlardan*" biçimindeki tanımını gerekçe göstererek "*muasır medeniyet*" veya çağdaş uygarlık düşüncesini *aynı çağda yer alan herhangi bir zihniyet veya anlayış* biçiminde yorumlamak isteyenler de var tabii. Bu bakımdan ben, bu konferansta, "*çağdaş sanat*" derken günümüzde üretilen herhangi bir sanat türünü kastetmediğimi; bununla çağımızın bilimsel vizyonu ve hümanizması ile örtüşen bir sanat biçimini ifade etmek istediğimi özellikle arz etmek istiyorum.

Ülkemizde, biraz da sanıyorum ki bir şark kurnazlığı ile güncel olanla çağdaş olan şeylerin birbirlerine karıştırıldığı görülmektedir. Oysa, güncel olan bir şey çağdaş olabileceği gibi gelip geçici bir moda veya çağdışı bir fikrin ürünü de olabilir. Moda olan bir şeyin çağdaş olabilmesi için de öncelikle onun *çağın bilimsel görüşü ve insancılık düşüncesiyle* örtüşmesi gerekir.

Bu bağlamda birbirine en çok karıştırılan terimlerden biri de "*Modern Sanat*" ile genel anlamda kullanılan ve küçük harfle başlayan *modern sanat veya çağdaş sanat* düşüncesidir.

İzin verirseniz bunlara da kısaca bir açıklık getireyim: Bir terim olarak "*Modern Sanat*" genellikle 1860'tan 1945'e kadar uzanan modernist devrim içinde yer alan akım ve anlayışların tümünü kapsar. Ama bir sanat tarihi terimi olarak değil de aktüel zaman içinde yer alan yani içinde yaşadığımız dönemde üretilen sanata Batı dillerindeki "*contemporary*" sözcüğünün karşılığı ve *güncel yenilikleri benimseyen* anlamındaki sanat ürünlerine "*modern*" demek kadar saçma bir şey olamaz. Bunlara ancak "*içinde bulunulan çağın koşullarına uygun*" anlamıyla "*çağdaş*" veya "*çağcıl*" denilebilir.

### **Değerli konuklar,**

Aynı biçimde avangardizmin de başta siyasal olmak üzere çeşitli anlam katmanları bulunmaktadır:



Bu terimin askeri anlamdaki orjinal içerikleri yani "*öncü, yol gösteren, güvenilir yollar açan, düşman tuzaklarını temizleyen biçimindeki anlamı, sanat alanında da, metaforik bir biçimde de olsa korunagelmıştır.*

Bu bakımdan avangard sanatçı, özellikle 19. yüzyılın sonları ve 20. yüzyılın başlarında, *geleneksel sanata karşı yürütülen büyük modernist mücadelede ön safta yer almak suretiyle yeni estetik ideler yaratan, ve buna bağlı olarak yerni bir sanatın ve estetik anlayışın yolunu açan kişidir.*

Sanatta öncülük olgusu bir bakıma sanatın kurumsallaşmasına tepkidir. Bu tepki belirli bir sosyal sınıfın egemenliğinde yapay ve ideolojik maksatlarla ortaya konulmuş konvansiyonel (danışıklı) estetik idelerin parçalanmasını hedef alır.

Ancak bu, sanatın kendine özgü anlatım dili çerçevesinde her türlü tarihsel tecrübe ve kalitenin nihilistçe reddiyesi anlamına gelmemelidir. Bugün, sanat etkinliklerinde ön plana çıkan üç büyük kentimizde dahi bu tür bir muhalifliği öncülük veya avangardizm biçiminde sunularak sadece "öncülük" veya "aykırılık" adına gerçekleştirilen ve sanatsal yönden hiçbir yaratıcılığı bulunmayan birtakım uygulamaların giderek artmakta olduğunu görmekteyiz.

Bu konuda bundan yaklaşık yirmibeş yıl önce Octavio Paz "Bataklığın Çocukları" başlıklı bir denemesinde şu ilginç açıklamayı yapmıştı:

*"Modern sanat olumsuzlama güçlerini kaybetmeye başlamıştır. Birkaç yıldan bu yana sanatın reddiyeleri ritüel tekrarlar haline gelmiştir: Başkaldırı bir usul haline gelmiş, eleştiri retorik olmuş, kural çiğneme resmîyete dönüşmüştür. Olumsuzlama artık yaratıcı olmaktan çıkmıştır. Bununla sanatın sonunu yaşamakta olduğumuzu söylemek istemiyorum. Demek istediğim şey şu: Bir modern sanat düşüncesinin sonunu yaşıyoruz"* (Thomas Lawson: Last Exit: Painting, Art After modernism, The New Museum of Contemporary Art, New York 1984 sayfa:154)

Bir başka yazıda, avangard sanatın tahrir edici aykırılığı konusunda ünlü sanat eleştirmeni Harold Rosenberg ise şöyle diyor:

*"Günümüzde başkaldırının rutin bir şey yapmaktan öte örneğin otobüs bileti almaktan daha derin bir anlamı yoktur. Bugün toplumsal düzene yönelik herhangi bir asli tepki soyut düzlemde gerçekleşmelidir. Doğru ve gerçek olan tek bir mücadele yolu var o da sanatta soyutlama vasıtasıyla yapılan gerçek mücadeledir"* (Artforum, Mayıs 1988).

### ***Degerli konuklar,***

Burada, sanatsal avangardizm olgusuna, tarihsel başlangıcında olduğu gibi, sadece paradoksal ironi içinde burjuvayı şok eden veya küçük burjuva meyhanelerinde yenilikçilikten ziyade, eğlenme maksadı ile bir araya gelip kendilerini:

-*"Uyumsuzlar"*

-*"Nemeyazuncılar" (I dont give a damnist) veya*

-*"Ayyaşlar"* biçiminde tanımlayıp kendilerine özgü bir sanatsal anlatım biçimi

geliştiren marjinal bir muhalifler grubu biçiminde görmekten yana olmadığını da ifade etmek istiyorum.

Bize göre bu olguyu yani sanatsal avangardizmi, *toplumsal dinamiklerin temel unsurlarını bünyesinde barındıran ileri bir girişim, sanatçının toplumsal sorumluluğuna yönelik bir muhalefet ruhunun yansımaları* biçiminde değerlendirmek daha akla uygun bir yaklaşımdır.

Nitekim tarihsel süreç içinde sanatın gerçek öncüleri, büyük sosyal ve siyasal devrimlerin, her türlü radikal sanat atılımının temel dinamiklerinden biri olarak önemli görevler yüklenmiş, "modernleşme projesi"nin mihenk taşlarını oluşturmuşlardır.

Ülkemizde de, Cumhuriyetimizin ilk yirmibeş yılı içinde, *kamusal refah sistemini hedef alan her türlü kültürel, tarımsal ve endüstriyel kalkınma projesinde toplumsal yaşamın bütününe nüfuz eden büyük avangard girişimin en önemli unsurlarından biri* sayılmalarının temel nedenlerinden biri de budur.

Çünkü, gerçek anlamda bir avangard sanatçının en belirleyici özelliği, geleneksel sanata karşı yürütülen büyük ve modern mücadelede, aynen siyasal avangardizmde olduğu gibi ön safhalarda çarpışmaktır.

Daha farklı söylersek:

-Avangard sanatçı geleceğin sanatçılarına yeni ufuklar vaad eden sanatçıdır.

-Avangard sanatçı kurumsallaşmış sanatın yüksek zirvelerine tırmanabilme imkanından mahrum bırakılmış kitleleri, kendilerini yurtlarında hissedecekleri yeni eserlerle tanıştırmak isteyen sanatçıdır.

-Avangard sanatçı, kendi sanatçı kimliğini tehlikeye atarak, yaygın beğenin onayı ile kendi idam hükmüne boyun eğmesini göze alabilen sanatçıdır.

-Avangard sanatçı bunu yaparken nihai zaferin kendi lehine tecelli edeceğine yürekten sarsılmaz bir inanç besleyen bir sanatçıdır.

-Avangard sanatçı kendi zamanının değilse bile, gelecek çağın ve kuşakların, bu yeni sanatın damgasını taşıyacağıının bilinciyle hareket eden sanatçıdır.

-Kısaca avangard sanatçı, bugün değilse bile yarın, sanat ile hayatın zorla koparılmış bağıni yeniden kurabileceği yönündeki devrimci düşünceye tutku ile sarılabilen sanatçıdır.

-Ve işte bütün bunlar, estetik bir avangard olmak için yerine getirilmesi gereken görevlerdir. (Bu konuda Bkz. Hakkı Hünler:Kültürde Modern ve Postmodern Uğraklar Çerçevesinde Estetik'in Konumu" Ege Üniv. Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü Yayınlanmamış Doktora Tezi İzmir, 1998)

### **Değerli konuklar,**

Çağdaşlık ve avangardizmin Cumhuriyet Dönemi Türk Sanatı içindeki tartışmalı duruşuna daha somut bir açıdan yaklaşmak amacı ile burada, çağdaş sanatla ilgili etkinliklerimizin kitlelere ulaşmasında çok önemli bir yer tutan eleştiri mekanizması üzerine de kısa birkaç söz söylemek istiyorum:



Bilindiği üzere sanat ürününe biçimsel açıdan yaklaşan eleştiri, sanatın ideolojik doğasını inkar etmektedir. Tabii aslında bu durumun bizzat kendisinin de farklı bir ideoloji olduğunu unutmamak gerekiyor. Bu tür eleştiri sanat yapının en yüzeysel anlamda kitlelere yansıtmakta ve onun örneğin "ilk bakışta algılanan şey" biçiminde anlaşılmasını istemektedir.

İşte bu nedenlerle yani, promosyonel, enformatif veya biçimci eleştiri yüzünden en belirli sanat ve kültür merkezlerimizde dahi galerilerimizin büyük bir çoğunluğu çağdaş sanata kapılarını kapatmıştır.

Bugün bunların birçoğu, Batı'da olduğu gibi sanat ürününün metalaşma sürecini hızlandırmış; ticaret veya toplumsal statü kaygısı ile sanata ilgi göstermek zorunda bırakılan belirli bir toplumsal sınıfa hizmet eden kurumlar haline gelmiştir.

Bizler bugün, sanat eleştirisinin keyfe göre methiyeler düzeyinde öznel ve anti rasyonel bir biçimde yapıldığı bir ülkede yaşıyoruz.

İşin aslına bakarsanız, yaşanan aktüel zamanın sorunları üzerine kafa yormayan bir eleştirilen veya sanatçının çağdaş sanat uygulamalarına katkıda bulunması zaten düşünülemez.

Dünyanın her tarafında bu tür kişilerin eleştirmeciliği veya avangardizmi bir fantezi ya da ütopya dahi oluşturamamıştır. *Bu bağlamda yapılan uygulamalar bir özentiden, bir "imge taklitçiliği" veya "imaj reprezentasyonu"ndan yani bir tür "simulacrum"dan başka bir şey değildir.*

Ülkemizde giderek kurumsallaşmaya yönelen bu tür promosyonel sanat etkinliklerinde değerlendirmeleriyle sergi ve bienal kataloglarına, sanatçı kitaplarına, galeri yayımlarına, Elit Magazinlerle Resmi ve özel koleksiyon yayımcılığına katkıda bulduklarını iddia ederek kendikendilerini "sanat eleştirmeni" veya "sanat yazarı" veya "sanat küratörü" biçiminde kitlelere tanıtan bu insanların öncelikle *sanatın gelişme dinamiklerine büyük engel oluşturan, sanatın maniyerizmine yol açan ve onun ucuz edebiyat biçiminde yaygınlaşmasına neden olan bir mekanizmanın en stratejik noktalarında yer aldıklarının bilincinde olmaları gerekmektedir.*

### ***Değerli konuklar,***

Türkiye 1950'den sonra, biraz mühendisçe olan bir kalkınma siyaseti izlemiş, 1980'li yıllarda ise toplumsal değişmeye uygun, görünürde çoğulcu ve renkli ama aslında yapay katkılarla dış etkilerin ön planda olduğu sığ bir sanatsal atılım içine girmiştir.

Geç kapitalizm veya postmodernizm çerçevesinde yaşanan bu değişiklik ülkemizde Modern Sanatın ve büyük avangard hareketlerin yaşandığı yüzyılımızın ilk çeyreğindeki bazı akım ve yönelimlerin yeni bir sanat hareketine dönüşmesi biçiminde tanıtılmıştır.

Bu sıralarda yani 1980'li yıllarda, ülkemizdeki enformatif ve ideolojik eleştiri mekanizmasının her ikisi de garip bir biçimde, bir yandan Batı'daki gelişmeleri izliyor bir yandan da yaklaşık bir yüzyıl süren ve 2. Dünya Savaşı ile birlikte sona eren geç kalmış bir modernizmin savunuculuğunu yapıyordu.

Avangard sanat kavramı bu sıralarda gündeme gelmiş "Öncü Türk Sanatından Bir Kesit ve "Yeni Eğilimler" sloganıyla bir dizi periyodik sergi açılmıştı. Aralarında hiçbir fark olmaksızın, İdeolojik veya promosyonel eleştiriye göre bu Batı taklitçiliği idi. Aslında bu sergiler bağlamında avangard olduğunu iddia eden bir sanatçı da yoktu ve bu bir bakıma sanatçılardan çok sanat organizatörlerinin işiydi. Ama bu dönemlerde ortaya konulan sanat üretiminin Modernist akımlardan, örneğin "Ekspresyonizm" veya "Fovizm"den bütünüyle soyutlanması ve "neoizmler" in ya da "Neo-Ekspresyonizm" in ülkemizdeki tezahürü biçiminde nitelenmesinin pek doğru bir saptama olmadığı görüşümdedir. Şu nedenle:

Modernizm, bir disiplinin kendine özgü yöntemlerinin gene kendisini eleştirmesi amacı ile kullanılmasından kaynaklanıyordu. Clemen Greenberg bu gerçeği şöyle vurgular:

*"Her sanat yalnızca kendisine özgü ve ait olanı işlemek zorundadır"*

Dikkat edilecek olursa burada Modernizm sanatı radikal bir şekilde kendi özüne indirgemektedir. Ama bunu yaparken sanatı daha önceki yani konvansiyonel anlamdaki içeriğinden soyutlamaktaydı. Bu açıdan bakılınca Greenberg sadece konvansiyonel sanata değil aynı zamanda Kübizm Futurizm veya Dadaizm ve Sürrealizm gibi aktivist akımlara da kapalıydı.

Bu gelişmeler batıda bir yandan 1980'lere dek etkisini sürdürürken bir yandan da 1980'lerde , yani Yeni-Dışavurumculuk akımının kopardığı yapay fırtına ile birlikte Post-İzmler dönemi veya Postmodern durumlar diyebileceğimiz bir tarihsel süreci gündemde tutmaktaydı.

Daha önceki usulpların birçoğu ile hem taban tabana zıt hem de uyum içinde olan bu sanatsal tavrın ülkemize yansımaları ise üzülerken belirteyim ki oldukça bireysel, cılız ve *kendi diline hakim olamayan* bir sanat biçiminde gelişimini sürdürdü.

Bu sanatsal tavır veya söylem, daha çok çağdaş sanatın Batı'daki örneklerinin yinelenmesiyle vurgulanan bir tür disiplinlerarası sanat biçimiyle varlık bulmuştur. Hal bu ki sanatta çağdaşlık veya öncülüğün ön koşulu, her şeyden önce var olan sanatsal oluşumların ideolojisini ve dilsel mantığını kavramaktır.

Örneğin, Türk Sanatında farklı ve ilerici bir söylemle katkıda bulunmanın bir yolu da, bir anlamda bu ülkenin miras aldığı kültür ve sanatsal değerleriyle çok eski tarihlere uzanan Batılılaşma projesi içinde sanatın kendine özgü problematiği ve toplumsal işlevi üzerinde kafa yormak, bu anada kuramsal ve uygulamalı araştırmalar yapmaktan geçmektedir.

Söylenecek sözü olmayanların yani, tarihsel birikim özgün araştırma ve atölye deneyimlerinde ileri bir performansla konuya yaklaşmayı bir meslek etiği biçiminde benimsemekte güçlük çekenlerin sadece Batı'da olup bitenleri izlemeleri ve buna benzer şeyler ortaya koymak suretiyle çağdaş sanat veya çağdaş düşünce içinde tutunabilmeleri mümkün değildir. Ama öyle görülüyor ki Türkiye 1980'li yılların sonlarına doğru biraz da yabancı küratörlerin etkisiyle sanatsal uygulamalarda disiplinlerarası bir söylem geliştirme olgusu ile çağdaşlığın birbirine karıştırıldığı bir dönem içine girmiştir.



Bu tür etkinliklerde çeşitli sanat disiplinlerinin kendilerine özgü dili üzerinde araştırmalar yapıp bunların belirli bir proje kapsamında kullanımına dair ortaya konulan işlerin birçoğu sadece araçların yeniliğine dayalı birtakım girişimlerden öteye gidememiştir.

Bu noktada yapılan en büyük yanlışlık, çağdaş teknoloji aracılığı ile koterılan her şeyin "çağdaş" diğerlerininse "çağdışı" veya demode sayılmasıdır. Aslına bakılırsa çağdaş teknolojinin sergilenmesiyle çağdaşlık arasında sadece şekil bakımından dolaylı bir ilişki vardır. Oysa resimde, şiirde ve müzikte önemli olan şey araçların yeniliği değil bir anlamda "eski sazla yeni türkü söyleyebilmek"tir.

### *Değerli konuklar,*

Türk toplumu bağımsızlık savaşı ve Cumhuriyet ile başlayan yeni döneme, çağdaşlaşma konusunda en ileri atılımları kısa bir sürede gerçekleştirme çabası içine girmiş ve bu yolda büyük bir açılım içine girmiştir. Atatürk'ün başlattığı büyük Türk Devriminin amacı bilim ve sanat üretiminde çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmaktır.

Ama ne var ki, Cumhuriyet ile başlayan bu ulusal bilincin 1950'lerden sonra iktidara gelen yönetimlerin sanat politikalarına pek yansımamış, bu bağlamda izlenen promosyon politikalarında ise basmakalıp bir "anachronism" in egemenliği aşılamamıştır. Bu da aslında çağdaş olmayan fakat çağdaş gibi gözüken bir sanatın ülke çapında yaygınlaşmasına neden olmuş, ülkemizin gerçek sanat potansiyeline bu tür politikalar nedeniyle ulaşılammıştır.

Bugün öyle sanıyorum ki ülkemizdeki genç sanatçıların sadece çok küçük bir bölümü 2000'li yıllara sözü edilen bu potansiyel yozlaşma tehlikesiyle iç içe olmanın bilinciyle girmektedir. Gerçek sorumluların, eğitimcilerin veya sanat kurumlarımızın böyle bir sorunu pek ciddiye almadıklarını, belki de farkında dahi olmadıklarını burada açıkça ifade etmekte yarar görmekteyim.

Bu gerçeğin altını daha somut örneklerle çizmek istediğimizde karşımıza şöyle bir manzara ortaya çıkmaktadır:

Örneğin, 1980'li yıllarda Batı'da olduğu gibi ülkemizde de tual resminde en belirleyici özelliği, serisel boyama ve figür yorumu diye tanımlanabilen Neo-Ekspresyonist tavrı giderek yaygınlaşıyordu.

Bu anlayış, özellikle figüratif resimde renk, desen, kompozisyon ve teknik olgunluk düzeyinde belli sorunları aşmakta güçlük çeken ve biraz da medya ilişkileri sayesinde kısa sürede şöhrete ulaşmak isteyen birçok amatör ve profesyonel sanatçıya cazip gelmeye başlamıştı.

Daha önceleri soyut resim yapan birçok sanatçımız, "halk bizi anlamıyor" gerekçesiyle bilinçsiz ve oportunist bir tavırla "yeni figürasyon" diye de tanımlanan bu arenaya bilinçsizce atılmış; biçimci ve promosyonel eleştiri sayesinde magazin basına ve ticari galerilere kur yaparak kendilerine belirli bir sanat çevresi oluşturmuşlardır. Şimdi soruyorum: İçinde yaşadığımız çağda ülkemizdeki bu medya anarşisi ile galeri prodüksiyon ilişkilerini göz ardı ederek bu tür bir sanata "çağdaş" mı dememiz gerekiyor?

Keyfe göre serisel ve rastgele bir boyama ve çizim duygusu ile, aktivist bir biçim maniyezinin açıkça sergilendiği bu tür bir sanat oluşumuna çağdaş mı diyeceğiz?

Türk toplum mitolojisiyle, kent kültürü veya kırsal yaşam koşullarımızla doğrudan veya dolaylı olarak, mecaz veya metaforik manada, siyasal veya ideolojik bir ilgi ve içeriği bulunmayan, ama her türlü promosyonel eleştiride *otantik solcu sanat* söylemine sığınan bu tür bir figüratif maniyezme çağdaş mı diyeceğiz?

Figür etüdlerindeki başarısızlığını kamüfle etmek için, figür oluşumlarında keyfe göre bir deformasyon anlayışını, metamorfozu veya yer yüzünde eşi ve benzeri bulunmayan bu raslantısal "a tipik neşv ü nema"yı, (çarpık-sakat ve belirli bir maksatla yer çekiminden mahrum bırakılmış bir figür "infantilizm"iyle ilkelciliğini gözler önüne seren gelişmeyi) ortaya koyan bu tür bir sanata çağdaş mı diyeceğiz?

Daha da ileri giderek, tual resmini deneyip bu alandaki başarısızlığına kılıf aramak için Cumhuriyet Dönemimizin seçkin ustalarına, bilimsel bir sempozyumda bilimsel tavırdan uzak bildiriyle, saygısızca dil uzatarak Avrupalı veya Amerikanvari "installation"lar ve yine taşeronluk kabilinden birtakım anıtsal heykeller yapıyor diye çağdaş mı diyeceğiz? (Bu konuda Bkz."Türkiye'de ve ABD'de Çağdaş Plastik Sanatlar, H.Üniv G.S.F. Yayınları-5, Sayfa:16)

Almış olduğu baştan savma sanat eğitimi yüzünden insan suretine ve anatomisine biçim vermekte başarılı olamadığı için birtakım lekesele kamufleajlarla veya yarım yamalak işlenmiş, yamalı bohça gibi boyanmış figürlerle çağdaş resim veya heykel yaptığını iddia edenlere çağdaş mı diyeceğiz?

### *Saygıdeğer konuklar,*

Sanat ile hayatın farklı şeyler olduğu konusunda pek yaygın olmayan bir kaniya bir açıdan katılmamak pek olası değil. Çünkü içinde bulunduğumuz globalleşme çağında ekonomik yaşam koşullarımızın etkisiyle ortaya çıkan bu değerler sistemindeki dekadansa, (çöküşe) ve buna bağlı olarak yaratıcı olmaktan çıkmış bulunan bu estetik ötesi (trans-estetik) simülasyona rağmen sanatın sonu yine de gelmemiştir.

Bizler ve siz genç sanacı adayları, kendi ülkemizin ve dünyanın sosyal, siyasal ve ekonomik koşullarını göz önünde bulundurarak sanat üretiminde daha bilinçli, daha titiz ve dayanakları daha kuvvetli olan bir yol izlemek zorundayız.

Halk bizi anlamasa da biz sanatçılar birbirimizin ne yaptığını, ne maksatla hangi koşullarda ve nasıl ürettiğini çok iyi anlıyoruz. Bir üst yapı kurumu olarak sanatı da kitlelere belirli bir bilinçle ileri ve üstün kaliteler düzeyinde ulaştırmak mecburiyetindeyiz. Cumhuriyetimizin sanatçılarımızdan istediği şey de budur.

*Hepinize saygı ve sevgiler.*